NO. IV / 1999-2000

ISSN 1301-2746

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

ADALYA

SUNA-İNAN KIRAÇ AKDENİZ MEDENİYETLERİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ YILLIĞI
THE ANNUAL OF THE SUNA & İNAN KIRAÇ RESEARCH INSTITUTE ON MEDITERRANEAN CIVILIZATIONS

Bilim-Danışma Kurulu / Advisory Board

Fahri IŞIK
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Sencer ŞAHİN
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Havva İŞKAN
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Oğuz TEKİN
İstanbul Üniversitesi / İstanbul University

Burhan VARKIVANÇ
Akdeniz Üniversitesi / Mediterranean University

Yayın Yönetim / Editorial Board

Kayhan DÖRTLÜK
Üftade MUŞKARA

Çeviriler / Translations

Doğan TÜRKER
T.M.P DUGGAN

Yazışma Adresi / Mailing Address

Barbaros Mah. Kocatepe Sk. No.25
Kaleiçi 07100 ANTALYA-TÜRKİYE
Tel: 0 (242) 243 42 74 • Fax: 0 (242) 243 80 13
AKMED@akmed.org.tr

Yapım / Production
Zero Prodüksiyon Ltd.

ISSN 1301-2746

Vehbi Koç Vakfı

İçindekiler

Gülsün Umurtak
"Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağlar'da Burdur – Antalya Bölgesi Mühürcülüğü Üzerine Bazı Gözlemler" 1

Burak Takmer
"Modern Bilimde Hint-Avrupa Atavatanı Sorunu ve Hitito-Luviler" 21

Recai Tekoğlu
"Pamphylia Halkları ve Dilleri" 49

Mustafa Şahin
"Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi'nden Bir Grup Mangal Tutacı" 61

N. Çevik
"Tarih ve Arkeolojisiyle Melas Vadisi" 91

Ferhan Büyükyörük – Cihan Tibet
"1998-1999 Yılı Antalya Doğu Nekropolü Kurtarma Kazıları" 115

D. French
"Incriptions of Southern Lycia" 173

Taner Korkut
"Überlegungen zum Aufkommen der Halbfiguren auf kleinasiatischen Grabstelen vom Hellenismus bis zur römischen Kaiserzeit" 181

R.L. Vann – R.L. Hohlfelder – K. Shedrick
"The East Baths at Aperlae" 195

R.L. Hohlfelder – R.L. Vann
"A Church Beneath The Sea at Aperlae, Lycia" 207

S. Yıldız Ötüken – Sema Alpaslan – Meryem Acara
"Demre-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kuzey Ek Yapısının Yeni Bir Değerlendirmesi" 221

Ayşe Aydın
"Kilikia'daki Ayaklı Kiliselere Bir Örnek: Hasanaliler Kilisesi" 243

Sema Bilici
"Anadolu'dan Ege Tipinde Sualtı Buluntusu Bir Grup Bizans Seramiği" 259

T.M.P. Duggan
"Naturalistic Painting and Drawing from Life in 13th Century Rum Seljuk Anatolia" 281

Kenan Bilici
"Alanya'nın Fethi Meselesi: Bir Tesbit" 287

Tuncer Baykara
"Osmanlı Devrinde Antalya Belgeleri I, XVIII. Yüzyıl" 293

Leyla Yılmaz
"Antalya-Tekeli Mehmet Paşa Camii ve Tarihlendirilmesi" 301

Serap Ünal
"Binlerce Yıllık Çömlekçilik Geleneğinde Sagalassos-Çanaklı Açılımı" 317

ADALYA IV, 1999-2000

Anadolu'dan Ege Tipinde Sualtı Buluntusu Bir Grup Bizans Seramiği

Sema BİLİCİ*

A.H.S. Megaw tarafından "Ege Kapları" olarak tanımlanıp sınıflandırılan seramikler, özgün bezeme stilleriyle Bizans seramik sanatında ilgi çekici bir grup oluştururlar[1]. Üretim yerleri henüz tesbit edilemeyen bu kaplar, geniş bir coğrafi alanda karşımıza çıkar. Kıbrıs'ta Paphos- Saranda Kolonnes ve Kyrenia; İsrail'de Acra, Kh. El Hiabiya, Yooneam, Bet Shean, P. Zeev, Kudüs, Ascalon, Caesarea, Jaffa, Atlit, El Qubaiba, Caymont (Tell Qaimun), Haifa yakınlarında Karmelli Meryem (St. Mary of Carmel) Manastırı; kuzey Lübnan'da Tell Arqa; Türkiye'de İstanbul, Bergama, Anamur, Antakya ve Syedra; Yunanistan'da Atina, Sparta, Korinth, Selanik, Khalkis, Thebes-Kadmeia, Thasos, Doğu Phokis'te Smixi, Panagia, Sphaka ve Michaelidina; Karadeniz'in kuzeyinde Kırım-Cherson'daki kazılarda ele geçirilen[2]

---

* Yrd.Doç.Dr. Sema Bilici, Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü-Ankara.

Çalışmalarım sırasında yardımlarını gördüğüm bütün müze yetkililerine teşekkür ederim.

1 A.H.S. Megaw, "An Early Thirteenth-Century Aegean Glazed Ware", bk.: G. Robertson-G. Henderson (ed.), Studies in Memory of David Talbot Rice (1975) 34-45.

2 Paphos için bk. A.H.S. Megaw, "Supplementary Excavations on a Castle Site at Paphos, Cyprus, 1970-1971", DOP 26, 1972, 323-343. Kyrenia, Acra, Kh. El Hiabiya, Yooneam, Bet Shean, P. Zeev, Kudüs ve Ascalon için bk. A.J. Boas, "The Import of Western Ceramics to the Latin Kingdom of Jerusalem", IEJ 44.1-2, 1994, 116 Res. 11. Caesarea, El Qubaiba, Tell Qaimun ve Jaffa için bk. D. Pringle, "Medieval Pottery from Caesarea: The Crusader Period", Levant 17, 1985, 171-202. Atlit için bk. C.N. Johns, "Excavations at Pilgrim's Castle, Atlit 1922-23, Stables at the S.W. of the Suburb", QDAP 5, 1936, 31-74. Karmelli Meryem Manastırı için bk. D. Pringle, "Thirteenth-Century Pottery from the Monastery of Saint Mary of Carmel", Levant 16, 1984, 91-111. Tell Arqa için bk. J.P. Thalmann, "Tell Arqa (Liban Nord), campagnes I-III (1972-1974)", Syria 55, 1978, 116 Res. 36. İstanbul, Selanik, Atina ve Anamur için bk. P. Armstrong, "Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis", ABSA 84, 1989, 46. Antakya için bk. F. Waage, Ceramics and Islamic Coins: The Glazed Pottery, Antioch on the Orontes 4.1 (1948) Res. 85. Sparta için bk. R.M. Dawkins-J.P. Droop, "Byzantine Pottery from Sparta", ABSA 17, 1910-1911, 23-28; G. Sanders, "Excavations at Sparta: The Roman Stoa, 1988-91, Preliminary Report, Part I, Medieval Pottery", ABSA 88, 1993, 260. Korinth için bk. G. Sanders, "An Assamblage of Frankish Pottery at Corinth", Hesperia 56, 1987, 159-195. Thebes için bk. P. Armstrong, "Byzantine Thebes: Excavations on the Kadmeia, 1980", ABSA 88, 1993, 295-335. Khalkis için bk. M. Georgopoulo-Meladini, "Mesaionika mnimeia Euboias. Anaskaphai kai ereunai: Chalkis, Plateia, Aghias Barbaras", ADelt 29 B2, 1979, 503-505. Thasos için bk., V. François, "La Céramique byzantine á Thasos, ses liens avec la flotte latine du XIIIe au Xe siécle", bk.: S. Gelichi (ed), La Ceramice nel mondo bizantino tra XIe-Xe secolo e i suoi rapporti con l'Italia, Atti del Seminario, Certosa di Pontignano, 11-13 marzo 1991, (1993) 323. Smixi, Sphaka, Panagia ve Michaelidina için bk. Armstrong, age. 1-47. Cherson için bk. I.S. Chichurov, Byzantine Cherson Catalogue of Exhibition (1991) örnek No. 136-137. Bergama için bk. A.H.S. Megaw, "An Early Thirteenth-Century Aegean Glazed Ware", bk.: G. Robertson-G. Henderson (ed.), Studies in Memory of David Talbot Rice (1975) 39 Res. 17.6. Ayrıca, Alanya'nın doğusunda Antik Syedra kentinde yapılan kazılardan çıkan seramik buluntuları görmemi sağlayan Alanya Müzesi Müdürü İ. Karamut ve Arkeolog S. Türkmen'e teşekkür ederim. Syedra buluntuları henüz yayımlanmamıştır.

bu seramiklerin büyük bir grubu da Ege denizindeki Kastellorizo ve Skopelos batıklarından[3] çıkartılmıştır. Ayrıca, Toronto-Lilian Malcove Kolleksiyonu ile İzmir Arkeoloji Müzesi'nde[4] de aynı gruptan sualtı buluntusu kaplar yer alır.

Slip, kazıma, sgraffito ve champ-léve tekniklerinin uygulandığı bu gruptaki kapların bezemelerinde, bazen merkezi bir madalyon içine alınmış yabani tavşan ve hayvan siluetleri, çok çizgili bordürler ve merkezde hayvan mücadele ya da geyik, arslan-panter türünde tek hayvan tasvirleri; daireler, baklava (eşkenar dörtgen) ve çapraz çizgilerden ibaret geometrik kompozisyonlar ile birlikte araştırmamıza konu olan kaplarda da görülen türde merkezde su kuşu ya da balık gibi hayvan siluetleriyle, çevresinde serbest stilde deniz yaratıklarını andıran eğrisel çizgiler veya merkezde radyal dalgalı çizgilerden oluşan ilginç kompozisyonlar dikkati çeker.

Araştırmaya konu olan örnekler Alanya, Antalya, Bodrum, Burdur ve Fethiye Müzeleri'nde yer almaktadır.

Derin kazıma ve sgraffito tekniklerinin uygulandığı, buluntu yerleri bilinmeyen 35 kap, ilgili müzelere satın alma ya da bağış yoluyla intikal etmiştir[5]. Ancak, kapların özellikle dış yüzlerinin yoğun kalker ve fosillerle kaplı olması, sualtı buluntusu olduklarına işaret eder.

Kapların tamamı koyu kiremit renkli (Munsell 5 YR 5/6), seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Yayvan gövdeli kâse türündeki bu kaplarda, özellikle ağız formları çeşitlilik gösterir.

Kapların ağız biçimleri esas alınarak yapılan tipolojide dört ana form belirlenmiştir. Buna göre:

I. TİP:

İncelenen kaplardan 15'i I. TİP'te yer alır. (bk. Örnek No. 1, 2, 5, 8-10, 12, 17, 20, 23, 26-30 Res. 1). Bu kaplarda, alçak halka kaide üzerinde yükselen yayvan gövde, profilsiz içbükey kavisli bir ağızla sonuçlanır. Burada ağız, gövdenin doğal bir uzantısı niteliğindedir. Bu tipteki kapların yükseklikleri 8.5 - 10.2 cm., ağız çapları ise 22.9 - 28.3 cm. arasında değişen ölçülerdedir. Bu tipin benzerleri Korinth, Atina, doğu Phokis'te Panagia ve Sphaka, Thebes-Kadmeia, Tell Arqa, İsrail'deki Haçlı dönemi sitleri, Skopelos ve Kastellorizo batıklarıyla Atina Kanellopoulos ve İzmir Arkeoloji Müzeleri'nde görülmektedir[6].

---

3 G. Filotheou-M. Michailidou, "Byzantine Plates from the Kastellorizo Wreck", ADelt 41, 1991, 271-330; P. Armstrong, "A Group of Byzantine Bowls from Skopelos", OJA 10, 1991, 335-347.

4 S.D. Campbell (ed.), The Malcove Collection, A Catalogue of the Objects in the Lilian Malcove Collection of the University of Toronto (1985) 185 örnek No. 256; L. Doğer, İzmir Arkeoloji Müzesi'ndeki Sualtı Buluntusu Bizans Sırlı Seramikleri (Yayınlanmamış Doktora Tezi İzmir, 1997).

5 İlgili müzelerin depolarında bulunan aynı gruptan çok sayıda kap, sualtında aşırı tahrip olduklarından araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Mersin Müzesi depolarında da aynı gruptan form ve bezeme özelliklerini yitirmiş pek çok örnek bulunmaktadır.

6 Örnek için bk. C.H. Morgan, Excavations at Corinth XI: The Byzantine Pottery (1942) 121 Res. 95.H, 130; 103. J, 152; 128.G; A. Frantz, "Middle Byzantine Pottery in Athens", Hesperia 7, 1938, Res. 33.A36, A64; P. Armstrong, "Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis", ABSA 84, 1989, Res. 7.43-45, 9.3-5; 19.42,43,71; P. Armstrong, "Byzantine Thebes: Excavations on the Kadmeia, 1980", ABSA 88, 1993, Res. 9 (132); Thalmann, age. 117.1,2; Boas, age. Res. 2.4; P. Armstrong, "A Group of Byzantine Bowls from Skopelos", OJA 10, 1991, 342 Res. 7.17; Filotheou- Michailidiou, age. Res. 28, 29; E. Brouscari, "Collection Paul Canellopoulos", BCH 112, 1988 Res. 18.1; L. Doğer, "İzmir Arkeoloji Müzesi Kolleksiyonları'ndaki Sualtı Buluntusu Slip Teknikli Bizans Seramikleri", Adalya 3, 1998, 189 Res. 1.a-c.

II. TİP:

II. TİP'te 9 örnek bulunur. (bk. Örnek No. 6, 11, 14-16, 19, 21, 22, 33 Res. 2). Bu kaplarda alçak halka kaide üzerinde yükselen yayvan gövde, profilsiz dik ve yüksek bir ağızla sonuçlanır. Kapların yükseklikleri 9 - 9.8 cm., ağız çapları ise 25.5 - 27.5 cm. arasında değişen ölçülerdedir. Bu tipin benzerleri Atina Kanellopoulos ve İzmir Arkeoloji Müzeleri ile Kastellorizo batığında görülür[7].

III. TİP:

III. TİP'te yer alan 6 kap, alçak halka kaideli ve yayvan gövdeli olup, profilli dışbükey yüksek ağızlıdır. (bk. Örnek No. 13, 18, 31, 32, 34, 35 Res. 3). Bu örneklerin yükseklikleri 8.5 - 10.5 cm., ağız çapları ise 26.5 - 29 cm. arasında değişebilmektedir. Benzerleri Tell Arqa, İsrail'deki Haçlı dönemi sitleri, doğu Phokis'te Smixi, Korinth, Kastellorizo batığı ve İzmir Arkeoloji Müzesi'nde görülür[8].

IV. TİP:

IV. TİP'te bulunan 5 örnek, alçak halka kaideli ve yayvan gövdelidir. (bk. Örnek No. 3, 4, 7, 24, 25 Res. 4). Bu örneklerde ağız, profilsiz içbükey yüksek bir kavis yapar. Kapların yükseklikleri 8.8 - 10 cm., ağız çapları ise 24.9 - 28 cm. arasında değişebilen ölçülerdedir. Bu tipin benzerleri, Paphos, Tell Arqa, Karmelli Meryem Manastırı, Korinth, Skopelos ve Kastellorizo batıkları ile İzmir Arkeoloji Müzesi'nde görülür[9].

İncelenen seramiklerin tamamının çömlekçi çarkında biçimlendirildiği, gövdeleri üzerindeki dairesel çark izlerinden anlaşılmaktadır. Ancak iyi arıtılmamış, kötü kalite çamurlu bu seramiklerin formlarının da çarpık, özensiz, kaba bir işçilik göstermesi, bunların halk tipi satışa yönelik ürünler olduğunu düşündürmektedir.

Kapların bezemesinde krem renkli astar üzerinden yapılmış derin kazıma tekniği uygulanmıştır. Sgraffito tekniğinin bir varyasyonu olarak değerlendirilebilecek bu teknik uygulamada, kap biçimlendirilip, bezeme yapılacak yüzey astarlanır. Çok ince bir tabaka halinde sürülen astar kuruduktan sonra, çamur sertleşmeden ucu kalın (yaklaşık 2 mm. çapında) sivri bir alet yardımıyla, alttaki çamur rengini ortaya çıkartacak şekilde kazıma yapılır. Çizgi çizer gibi yapılan kazımada açılan yivler, sgraffito tekniğiyle kıyaslandığında daha derin ve geniştir.

---

7 Örnek için bk. Brouscari, age. Şek. 18.7; Doğer, age. 189 Res. 1.d; Filotheau-Michailidou, age. Res. 28, 29.

8 Örnek için bk. Thalmann, age. 117.3; Boas, age. 110 Res. 6.7; P. Armstrong, "Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis", ABSA 84, 1989 Res. 19.73; G. Sanders, "An Assamblage of Frankish Pottery at Corinth", Hesperia 56, 1987 Res. 2.1,2; Filotheou-Michailidou, age. Res. 28; Doğer, age. 189 Res. 1.e.

9 Örnek için bk. A.H.S. Megaw, "An Early Thirteenth-Century Aegean Glazed Ware", bk.: G. Robertson-G. Henderson (ed.), Studies in Memory of David Talbot Rice (1975) Res. 1.c; Thalmann, age. 117.4; D. Pringle, "Thirteenth-Century Pottery from the Monastery of Saint Mary of Carmel", Levant 16, 1984, 190 Res. 11.55,57; Morgan, age, 123 Res. 99.A; P. Armstrong, "A Group of Byzantine Bowls from Skopelos", OJA 10, 1991, 337.2, 338.3, 339 Res. 4.6-9; 340 Res. 5.10; 341 Res. 6.13; Filotheou- Michailidou, age. Res. 28, 29; Doğer, age. 189 Res. 1.ç.

İncelenen örneklerden sadece birinde derin kazımayla birlikte sgraffito tekniği de uygulanmıştır (bk. Örnek No. 33). Bu örnek, grup içindeki ünik bir uygulama olarak değerlendirilebilir.

Kapların sır renkleri çeşitlilik göstermez. Şeffaf açık sarı, sarımsı yeşil, açık yeşil ve zeytunî yeşil sır renkleri dikkati çeker. Kapların iç yüzleri astarlı ve sırlı, dış yüzleri ise çoğunlukla astarsız ve sırsızdır. Ancak az sayıdaki örnekte, dış ağız yüzeyinin de astarlı ve kısmen sırlı olduğu görülür.

Kapların bezemeleri yalın bir anlatım özelliği taşır. Merkezde siluet görünümünde su kuşu ve balık figürleriyle, bunların çevresinde serbest stilde yerleştirilmiş balık larvası izlenimi uyandıran uçları çengelli, düğümlü, spiralli eğrisel çizgiler ve/veya baklava formu (eşkenar dörtgen) geometrik motiflerle donatılmış bezemeler dikkat çekicidir. Diğer yandan ahtapotu andıran, merkezden açılan radyal dalgalı çizgi bezemeli örnekler de ilgi çekici bir grup oluşturur. Merkezde üç ya da dört dilimli bir motiften açılan radyal çizgili bezemeler ise, ahtapotu andıran bezemelerin bir varyasyonu olarak değerlendirilebilir. Merkezde madalyon ve çevresindeki dairesel banttan oluşan geometrik bezeme, incelediğimiz örnekler içinde ünik bir kompozisyon olarak dikkati çeker.

Merkezi kompozisyon şemasının uygulandığı bezemelerde, zemin işlenmeden yalın olarak bırakılmıştır. Figürlerin biçimlendirilmesinde ise, doğa gerçeğinden uzaklaşan soyutlamacı bir üslûp özelliği belirgindir.

Kompozisyonların merkezindeki ana bezeme elemanları esas alınarak yapılan sınıflandırmada dört bezeme grubu tesbit edilmiştir. Buna göre:

I. Grup: Kuş Figürlü Bezemeler

A. Merkezde su kuşu ve çevresinde uçları çengelli eğrisel çizgilerden oluşan bezeme (bk. Örnek No. 1, 12, 25, 28, 30-32 Res. 5-11). Benzer bezemeli örnekler Kastellorizo batığında görülür[10].

B. Merkezde kuş ve çevresinde uçları spiralli eğrisel çizgilerden oluşan bezeme (bk. Örnek No. 33 Res. 12). Benzeri bulunamamıştır.

C. Merkezde su kuşu, çevresinde uçları çengelli eğrisel çizgiler ve çapraz çizgilerle dolgulandırılmış baklava formlu geometrik motiflerden oluşan bezeme (bk. Örnek No. 4, 6, 16, 18, 21 Res. 13-17). Benzer örnekler Skopelos batığında görülür[11].

II. Grup: Balık Figürlü Bezemeler

A. Merkezde balık ve çevresinde uçları düğümlü ya da serbest eğrisel çizgilerden ibaret bezeme (bk. Örnek No. 14, 20, 24, 29 Res. 18-21). Benzerleri Kastellorizo batığı ve Lilian Malcove Kolleksiyonu'nda görülür[12].

---

10 Örnek için bk. Filotheou-Michailidou, age. Kat. No. 1-14, 104, 107-110, 115, 117, 119.

11 Örnek için bk. Armstrong, age. Res. 1.2.

12 Örnek için bk. Filotheou-Michailidou, age. Kat. No. 19, 22, 114, 129, 130; Campbell, age. 185.256.

III. Grup: Ahtapotu Andıran Bezemeler

A. Merkezden açılan radyal dalgalı çizgili bezeme (bk. Örnek No. 2, 5, 13, 15, 17, 19, 23, 26, 27, 34, 35 Res. 22-32). Benzerleri doğu Phokis'te Smixi, Thebes-Kadmeia, Paphos, Caesarea ve Kastellorizo batığında görülür[13].

B. Merkezde üç ya da dört dilimli bir motiften açılan radyal çizgili bezeme (bk. Örnek No. 3, 7, 9-11, 22 Res. 33-38). Benzer bezemeli örnekler Kastellorizo ve Skopelos batıklarında görülür[14].

IV. Grup: Geometrik Bezemeler

A. Merkezde dairesel motif ve çevresinde dairesel banttan oluşan bezeme (bk. Örnek No. 8 Res. 39). Benzerleri Thasos, doğu Phokis'te Sphaka ve Kastellorizo batığında görülür[15].

Değerlendirdiğimiz kaplar içerisinde I-B grubunda yer alan 33 numaralı örneğin, tam bir benzeri tesbit edilememiştir. Fethiye Müzesi'nde bulunan bu kap, ilginç bezemesinin yanısıra, incelediğimiz örnekler arasında sgraffito ve derin kazıma tekniklerinin birlikte uygulandığı tek eser olması bakımından da ünik kalmaktadır. Bu kabın merkezinde sgraffito tekniğinde; kuyruk, paça ve pençeleri detaysız işlenmiş bir kuş figürü yer alır.

C.H. Morgan'ın Korinth örneklerini esas alarak yaptığı sınıflandırmada, 12. yüzyılın ortası ile sonları arasındaki döneme (I. Manuel Komnenos, 1148-1180) tarihlendirdiği "Gelişmiş Sgraffito Seramikler" grubundaki kaplar üzerinde, Fethiye örneğiyle çok benzer kuş figürleri yer almaktadır[16].

Bu gruptaki kap örneklerinde, genellikle kuşların işlendiği ve bunların çevrelerinde de "V" biçimli açık şevron ya da rumîyi andıran bitkisel süslemelerin de yer aldığı bilinmektedir. Stil olarak kuşlar, bazı örneklerde özenli işlenmiş olup realist bir anlatım özelliği taşırken, bazı örneklerde ise stilize edilmiş özensiz çizimler dikkati çeker. Fethiye kabındaki özensiz stildeki kuş figürü bu örneklerde paralellik gösterir. Aynı döneme tarihlenen benzeri kuş figürlü sgraffito seramikler Korinth dışında Atina, Sparta, Selanik, Khalkis, doğu Phokis'te Agios Georgios ve İstanbul'da ele geçirilmiştir[17]. Ayrıca Pelagos ve

---

13 Örnek için bk. P. Armstrong, "Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis", ABSA 84, 1989, 33 Res. 19.46; P. Armstrong, "Byzantine Thebes: Excavations on the Kadmeia, 1980", ABSA 88, 1993, 307 Res. 7.sağ üst; A.H.S. Megaw, "Supplementary Excavations on a Castle Site at Paphos, Cyprus, 1970-1971", DOP 26, 1972 Res. 31.FC.2502/1; D. Pringle, "Medieval Pottery from Caesarea: The Crusader Period", Levant 17, 1985, 191 Res. 11.56; Filotheou- Michailidou, age. Kat. No. 26, 28, 31, 32, 34, 35, 105, 106, 111, 124, 128.

14 Örnek için bk. Filotheou- Michailidou, age. Kat. No. 23, 25, 29, 30, 33, 36, 120-123; D. Pringle, "Medieval Pottery from Caesarea: The Crusader Period", Levant 17, 1985 Res. 1.1.

15 Örnek için bk. François, age. 323 Res. 7.sol üst; P. Armstrong, "Some Byzantine and Later Settlements in Eastern Phokis", ABSA 84, 1989, 14 Res. 9.3; Filotheou-Michailidou, age. Kat. No. 45.

16 Morgan, age. 127- 135 Res. 104.b.

17 Atina örnekleri için bk. F.O. Waage, "The Roman and Byzantine Pottery", Hesperia 2, 1933, 311 Res. 8.c,d; Frantz, age. 452 Res. 13.A71; Sparta örnekleri için bk. Dawkins-Droop, age. Lev. 16.35; Selanik örnekleri için bk. Ch. Bakırtzis-D. Papanikola Bakırtzis, "De la cerámique byzantine en glaçure à Thessalonique", ByzBulg 7, 1981, 425 Res. 5. Khalkis örnekleri için bk. M. Georgopoulo- Meladini, age. Lev. 325.a,b,d. Doğu Phokis örnekleri için bk. Armstrong, age. 35 Res. 20.1. İstanbul örnekleri için bk. D.T. Rice, Byzantine Glazed Pottery (1930) Lev. 13. Gelişmiş sgraffito seramik grubunun dairesel geometrik kompozisyonlar ve yanısıra hayvan ve insan figürlü örnekleri de görülür.

Kastellorizo batıklarıyla, Atina Kanellopoulos, İstanbul ve İzmir Arkeoloji Müzeleri, Toronto Lilian Malcove ve Dumbarton Oaks kolleksiyonları, ayrıca Alanya, Antalya, Adana, Bodrum ve Antakya Müzeleri'nde de aynı özellikte sualtı buluntusu kaplar bulunmaktadır[18]. Burada dikkati çeken husus, bu seramiklerin buluntu yerleri ve dağıldıkları merkezlerle Ege kaplarının paralellik göstermesidir.

Diğer bir husus, Fethiye kabında merkezdeki kuşu çevreleyen derin kazıma teknikli uçları spiralli eğrisel çizgilerin, Ege kaplarında çok sık tekrarlanmasıdır.

Bu veriler, Megaw'ın "Ege Kapları" olarak tanımladığı grup ile Morgan'ın "Gelişmiş Sgraffito Seramikler" grubu arasında bir ilişki kurmamıza neden olabilir. Nitekim Kastellorizo batığı ile Bodrum açıklarında batan bir diğer geminin kargolarında iki gruba ait kapların birlikte ele geçirilmiş olması, benzer motiflerin farklı tekniklerle de olsa neden her iki grupta da tekrarlandıklarını açıklamaktadır. Başka bir deyişle, sözkonusu kaplardaki motifler, her iki grubun da, esasen tek bir merkezde üretildiği anlamına gelebilir.

Diğer yandan, Fethiye örneği ile teknik uygulama bakımından benzerlik gösteren bir başka örnek de, yine Korinth kazılarında ele geçirilmiştir. Merkezde toplanmış bezemelerinden dolayı, Morgan'ın "Intermediate Style" olarak nitelendirdiği Ege tipindeki bir kap üzerinde sgraffito ve derin kazıma tekniklerinin birlikte uygulandığı dikkati çeker[19]. Bezemede, merkezde yırtıcı bir hayvan çevresinde serbest stilde spiral ve düğümlü çizgisel motiflerle dairesel bantların görüldüğü bu örnek de, benzerleri dikkate alınarak, 12. yüzyılın ortalarına tarihlendirilmiş ve ithal olabileceği düşünülmüştür[20].

Slip, sgraffito, kazıma ve champ-léve tekniklerinin uygulandığı "Ege Tipi" denilen kapların, sanıldığından daha geniş bir bezeme repertuarına sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Bu kapların üretim merkezi/merkezleri konusunda ise, henüz tatmin edici bir bilimsel bulgu elde edilememiştir.

Megaw'ın, şüpheyle, Ege'de bilinmeyen bir merkezde üretilmiş olabileceğini iddia ettiği bu kapların büyük gruplar halinde Ege'deki batıklardan çıkartılması; incelediğimiz örneklerin de bu kaplarla büyük benzerlik göstermesi, bu görüşü destekler niteliktedir. Diğer yandan, Ortadoğu'daki Haçlı yerleşmeleri ve özellikle Kıbrıs'ta da bu türden kapların çok sayıda ele geçirilmiş olması, bazı araştırmacıların "Ege" tesbitine ihtiyatla yaklaşmalarına neden olmuştur.

---

18 Pelagos örnekleri için bk. X. Kritzas, "Byzantine Wreck at Pelagos' Island", AAA 4, 2, 1971, 177 Res. 2-6.sol üst, sol alt; 181 Şek. 10; Kastellorizo için bk. Filotheou-Michailidou, age. Res. 15.378. İstanbul örnekleri için bk. T. Ergil, "1970'de Bodrum'da Batık Gemiden Çıkan Bizans Dönemi Seramik Kapları", Antik Dekor 26, 1994, 37.8,9; 38. 12-15; İzmir örnekleri için bk. L. Doğer, "İslam Sanatı Etkisinde Kuş Figürlü Bizans Seramikleri", Assanat 77, 15 Res. 1, 3, 4, 16; Campbell, age. 182.253, 183.254; D.T. Rice, "Late Byzantine Pottery at Dumbarton Oaks", DOP 20, 1966 Res. 6, 7; Diğer sualtı buluntusu benzer örnekler için bk. S. Bilici, Akdeniz Bölgesi Örneklerine Göre Ortaçağ Anadolu Sgraffito Seramiklerine Materyal, Biçim, Teknik ve Stilistik Açıdan Bir Yaklaşım- Tarihleme ve Bir Tipoloji Denemesi (Yayınlanmamış Doktora Tezi Ankara, 1992).

19 Morgan, age. 151 Res. 127.

20 Morgan, age. 150.

Nitekim, Haçlı yerleşmelerinden alınmış benzer kap örneklerini nötron aktivasyonu analizleriyle inceleyen ve sonuçları bazı Kıbrıs örnekleriyle karşılaştıran Boas, "Ege Kapları" denilen grubun muhtemelen Kıbrıs'ta üretilip Haçlı yerleşmelerine buradan ihraç edildiğini belirterek, bu kapların Kıbrıs, Suriye ve İsrail'de Ege'den daha yaygın olarak görüldüğünü iddia eder[21].

Boas'ın analiz sonuçları düşündürücü olmakla birlikte, Kıbrıs'taki üretimin varlığını kanıtlayacak fırın ya da fırın malzemesinin henüz ele geçirilmemiş olması ve burada lokal üretim için ipucu oluşturacak yoğunlukta eserin yayınlara intikal etmemesi gibi sorular, üretim merkezinin Ege olması kadar, Kıbrıs olabileceği görüşünü de şimdilik ihtiyatla kabul etmemizi gerektirmektedir.

Hiç şüphe yok ki Akdeniz, Ege ve Karadeniz'deki çeşitli merkezlerde ele geçirilen bu kapların dağılımında, batık buluntuları dikkate alınarak deniz ticaretinin büyük rolü olduğu söylenebilir[22].

Sonuç olarak, ele aldığımız sualtı buluntusu kapların, Ege'deki benzer batık buluntularıyla kıyaslanarak 12. yüzyılın ikinci yarısıyla 13. yüzyılın başları arasındaki dönemde, bugüne kadar henüz yeri belirlenemeyen bir Bizans atölyesinde üretildiği ve deniz ticaretiyle çeşitli merkezlere dağıtıldığı anlaşılmaktadır.

KATALOG:

Örnek No. 1. Alanya Müzesi Env. No. Yoktur (Res. 5)

Yükseklik: 9.7 cm. ağız çapı: 26.1 cm. kaide çapı: 9.8 cm. kaide yüksekliği: 1.1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf zeytunî yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 2. Alanya Müzesi Env. No. Yoktur (Res. 22)

Yükseklik: 9.5 cm. ağız çapı: 22.9 cm. kaide çapı: 10.9 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Örnek No. 3. Alanya Müzesi Env. No. Yoktur (Res. 33)

Yükseklik: 10 cm. ağız çapı: 24.9 cm. kaide çapı: 9.4 cm. kaide yüksekliği: 1.5 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

---

21 Boas, age. 111-122.

22 Bu coğrafyada 11-13. yüzyıllar arasında gerçekleşen ticaretin Venedik, Pisa ve Ceneviz gibi İtalyan tacirlerinin denetiminde olduğu, 13. yüzyılın sonlarından (1291) itibaren Akdeniz ticaretinde Kıbrıs'ın üstünlük elde ettiği bilinmektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bk. A. Lane, "The Early Sgraffito Ware of the Near East", Transactions of the Oriental Ceramic Society 15, 1938, 52 vd.; W. Heyd, Yakın Doğu Ticaret Tarihi (1975) 178-184; H. Pirenne, Ortaçağ Kentleri, Kökenleri ve Ticaretin Canlanması (1982) 68-70; François, age. 324, 330.

Örnek No. 4. Antalya Müzesi Env. No. A.3526 (Res. 13)

Yükseklik: 9.2 cm. ağız çapı: 26 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 5. Antalya Müzesi Env. No. Yoktur (Res. 23)

Yükseklik: 9.1 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 12.6 cm. kaide yüksekliği: 1.1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 6. Bodrum Müzesi Env. No. 3568 (Res. 14)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 27.5 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 7. Bodrum Müzesi Env. No. 3974 (Res. 34)

Yükseklik: 8.8 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 8. Bodrum Müzesi Env. No. 4244 (Res. 39)

Yükseklik: 9.7 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 11.4 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 9. Bodrum Müzesi Env. No. 7544 (Res. 35)

Yükseklik: 10.2 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.5 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Ör.No. 10. Bodrum Müzesi Env. No. 7545 (Res. 36)

Yükseklik: 10.2 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 11. Bodrum Müzesi Env. No. 7546 (Res. 37)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 12. Bodrum Müzesi Env. No. 7554 (Res. 6)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 12.8 cm. kaide yüksekliği: 1.5 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 13. Bodrum Müzesi Env. No. 7561 (Res. 24)

Yükseklik: 8.5 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.4 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 14. Bodrum Müzesi Env. No. 7563 (Res. 18)

Yükseklik: 9.5 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Ör.No. 15. Bodrum Müzesi Env. No. 7566 (Res. 25)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 25.5 cm. kaide çapı: 11.1 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 16. Bodrum Müzesi Env. No. 7568 (Res. 15)

Yükseklik: 9.8 cm. ağız çapı: 25.5 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 17. Bodrum Müzesi Env. No. 7569 (Res. 26)

Yükseklik: 9.4 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12.6 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 18. Bodrum Müzesi Env. No. 7570 (Res. 16)

Yükseklik: 10.2 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 11.9 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 19. Bodrum Müzesi Env. No. 7573 (Res. 27)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 27.5 cm. kaide çapı: 12.1 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 20. Bodrum Müzesi Env. No. 7574 (Res. 19)

Yükseklik: 9.8 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.2 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 21. Bodrum Müzesi Env. No. 7575 (Res. 17)

Yükseklik: 9.4 cm. ağız çapı: 26.5 cm. kaide çapı: 11.4 cm. kaide yüksekliği: 1.1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 22. Burdur Müzesi Env. No. E. 8250 (Res. 38)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.5 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 23. Burdur Müzesi Env. No. E. 8251 (Res. 28)

Yükseklik: 8,5 cm.; ağız çapı: 28 cm.; kaide çapı: 11,5 cm.; kaide yüksekliği: 1,3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf zeytunî yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 24. Burdur Müzesi Env. No. E. 8252 (Res. 20)

Yükseklik: 9.3 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 11.5 cm. kaide yüksekliği: 1.1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 25. Fethiye Müzesi Env. No. 669 (Res. 7)

Yükseklik: 9.4 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 26. Fethiye Müzesi Env. No. 670 (Res. 29)

Yükseklik: 8.5 cm. ağız çapı: 26.4 cm. kaide çapı: 11 cm. kaide yüksekliği: 1.1 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 27. Fethiye Müzesi Env. No. 671 (Res. 30)

Yükseklik: 9.5 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12.3 cm. kaide yüksekliği: 1.5 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 28. Fethiye Müzesi Env. No. 672 (Res. 8)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 28.3 cm. kaide çapı: 12.5 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf zeytunî yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 29. Fethiye Müzesi Env. No. 674 (Res. 21)

Yükseklik: 9.3 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12.4 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Örnek No. 30. Fethiye Müzesi Env. No. 705 (Res. 9)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 12.2 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve içbükey ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 31. Fethiye Müzesi Env. No. 708 (Res. 10)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 28.5 cm. kaide çapı: 12.6 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Örnek No. 32. Fethiye Müzesi Env. No. 709 (Res. 11)

Yükseklik: 9 cm. ağız çapı: 28 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.4 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf sarımsı yeşil renkte sırlıdır.

Örnek No. 33. Fethiye Müzesi Env. No. 710 (Res. 12)

Yükseklik: 9.6 cm. ağız çapı: 27 cm. kaide çapı: 11.9 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli, dik ve yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Örnek No. 34. Fethiye Müzesi Env. No. 711 (Res. 31)

Yükseklik: 9.5 cm. ağız çapı: 27.7 cm. kaide çapı: 11.8 cm. kaide yüksekliği: 1.2 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Örnek No. 35. Fethiye Müzesi Env. No. 712 (Res. 32)

Yükseklik: 10.5 cm. ağız çapı: 29 cm. kaide çapı: 12 cm. kaide yüksekliği: 1.3 cm.

Kâse; koyu kiremit renkli, seyrek dokulu ve iri gözenekli hamurludur. Alçak halka kaideli, yayvan gövdeli ve dışbükey profilli yüksek ağızlıdır. Dış yüzü sırsız olup iç yüzü krem astar üzerine şeffaf açık sarı renkte sırlıdır.

Summary

A Group of Byzantine Ceramics, Underwater Finds of Aegean Type From Anatolia

35 pieces of ceramic vessels from the underwater finds stored in the Alanya, Antalya, Bodrum, Burdur and Fethiye Museums are discussed in this article.

The bowl-shaped vessels examined are all made of a dark tile-colored (Munsell 5YR 5/6) clay with loose texture and large pores. Having a low circular base and broad body, they displayed an assortment of brim forms.

Deformed products of a careless and rough workmanship, their inner surfaces are undercoated and glazed, while their exteriors are not, though some samples have brims undercoated on the outside. The glazed colors are defined as being clear light yellow, yellowish green, light green and olive green.

The scraping technique is employed in the decoration of vessels. The usage of sgrafitto is observed on only one sample. The background was left plain in embellishments where a design with central composition is applied. An abstractionist style is prominent in their design.

The embellishments show a characteristic of simple expression. Silhouetted figures of waterfowl and fish, surrounded by curved lines in a free style or with quadrilateral geometric forms, are situated in the center. The embellishments with wavy lines radiating from the center outwards, and variations of them, resemble octopus designs.

Ceramics of an analogous style were found in Cyprus, Anatolia, Greece, and Crimea and in the Crusaders' settlement in Israel. The underwater findings of Kastellorizo and Skopelos in the Aegean are of the same quality as the vessels discussed in the article.

The samples considered in this paper should be dated to the mid-12th and the early 13th century. The site(s) of this pottery production has still not been discovered. Like its counterparts, it is Byzantine wares, which were traded by maritime transport on the Mediterranean, the Aegean and the Black Sea.

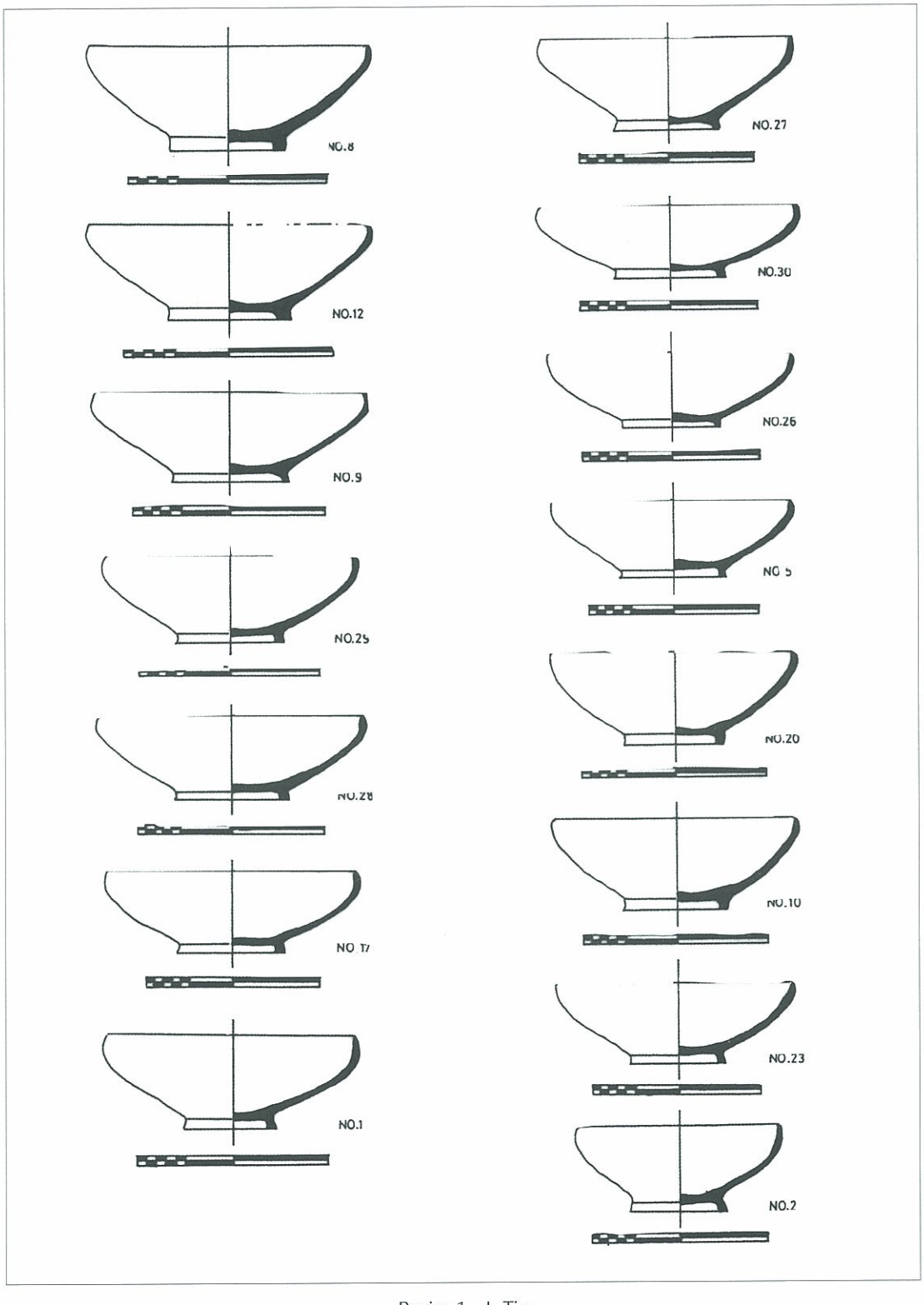
NO.8
NO.12
NO.9
NO.25
NO.28
NO.17
NO.1
NO.27
NO.30
NO.26
NO.5
NO.20
NO.10
NO.23
NO.2

Resim 1 I. Tip

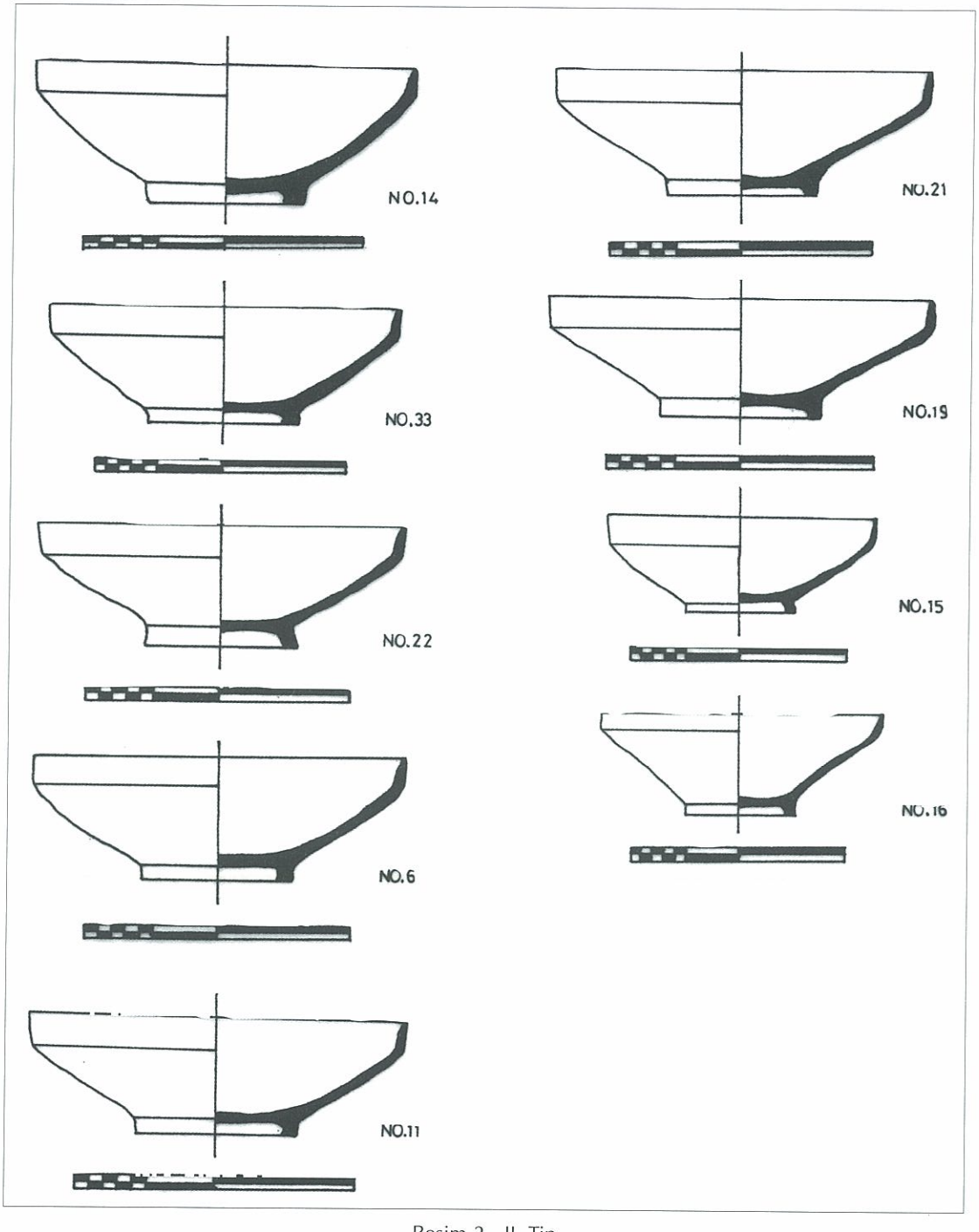

Resim 2 II. Tip

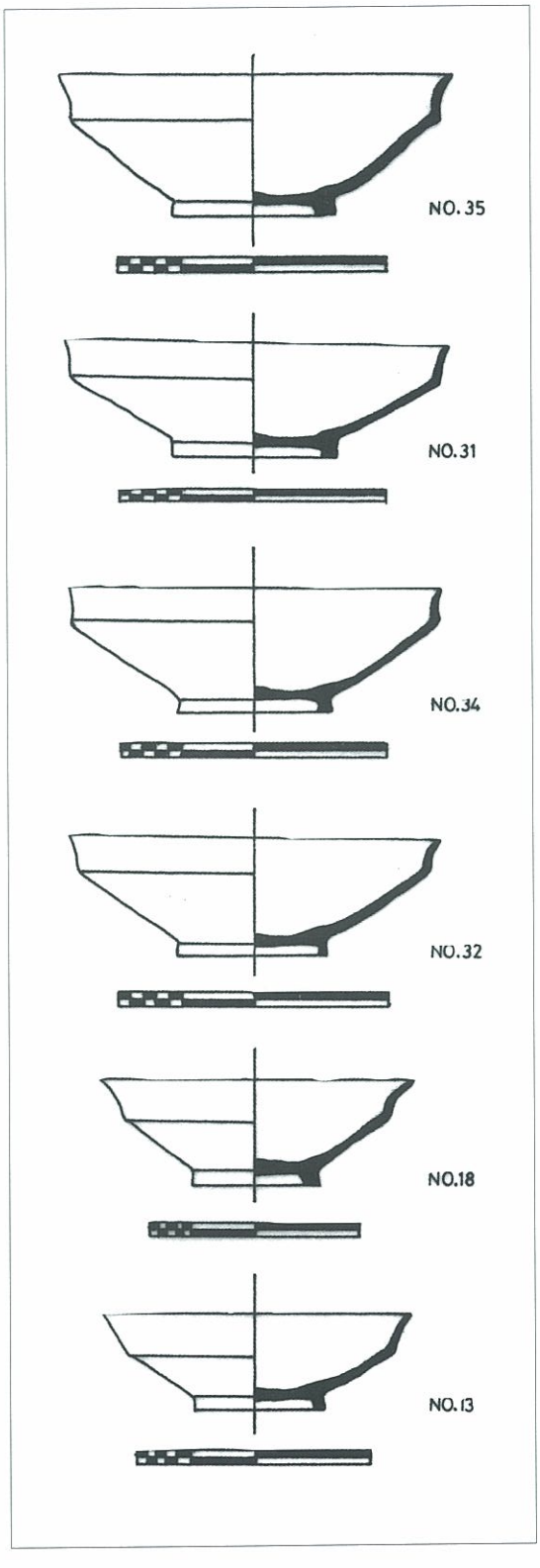

Resim 3 III. Tip

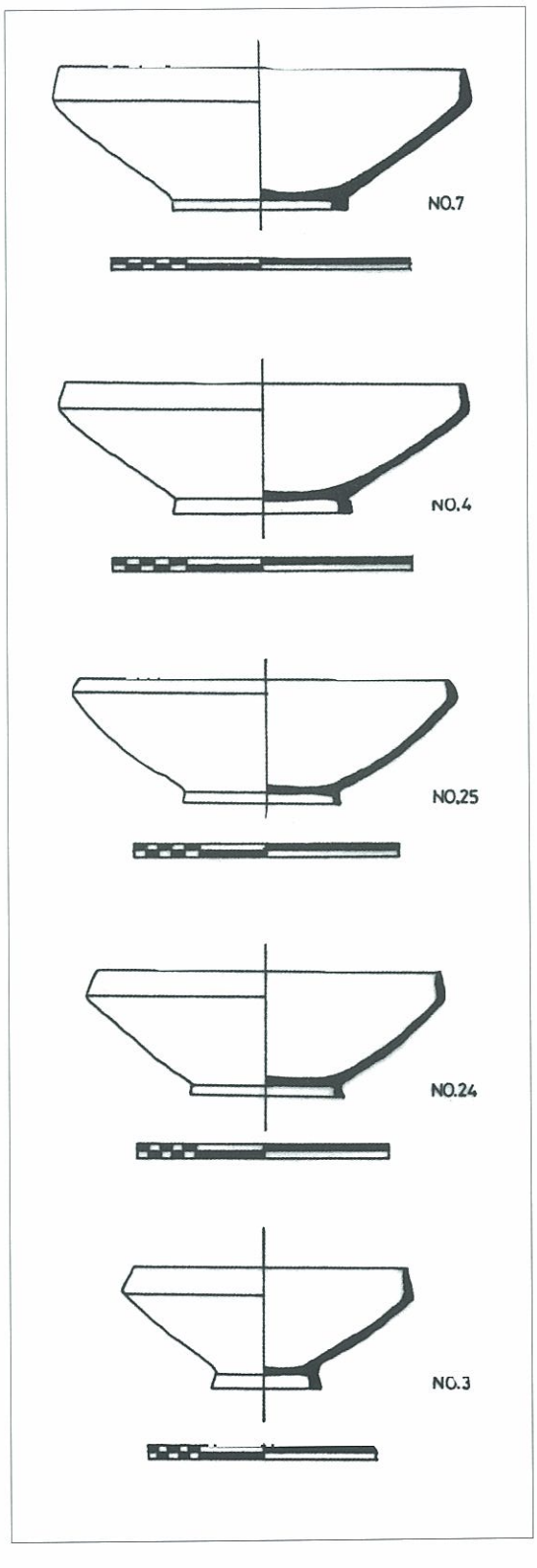

Resim 4 IV. Tip

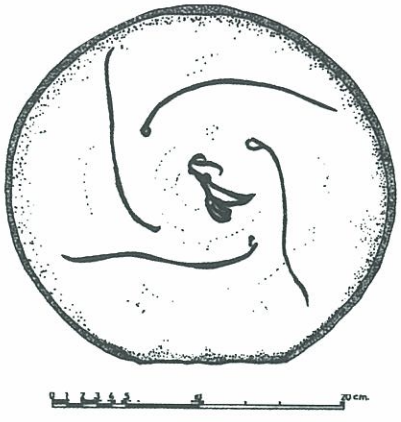

Resim 5 Örnek No. 1

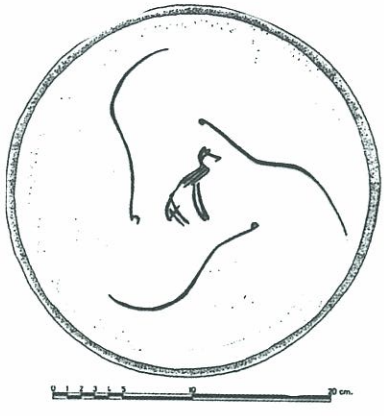

Resim 6 Örnek No. 12

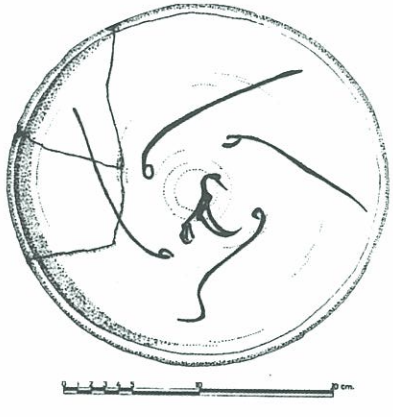

Resim 7 Örnek No. 25

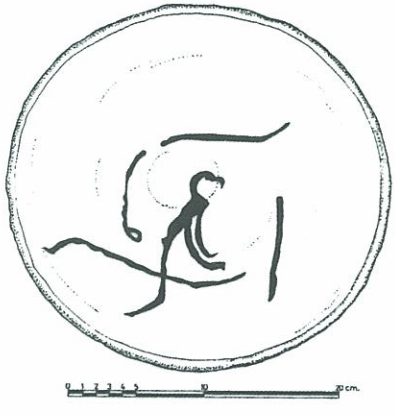

Resim 8 Örnek No. 28

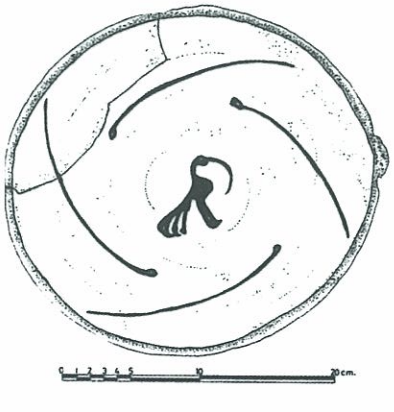

Resim 9 Örnek No. 30

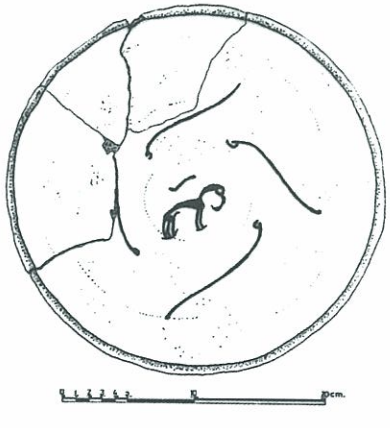

Resim 10 Örnek No. 31

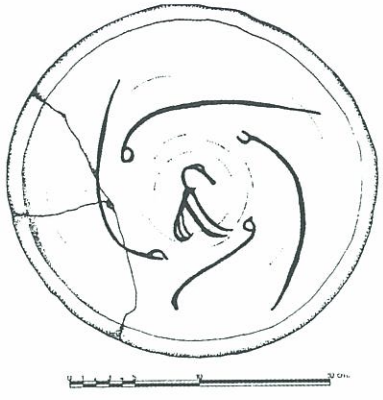

Resim 11 Örnek No. 32

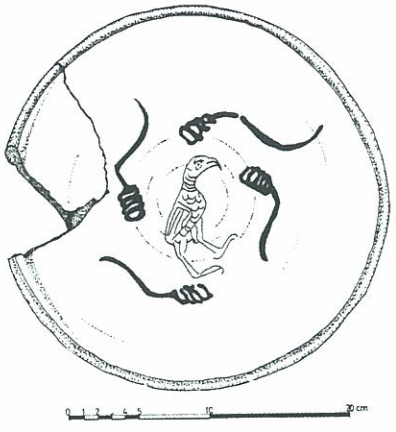

Resim 12 Örnek No. 33

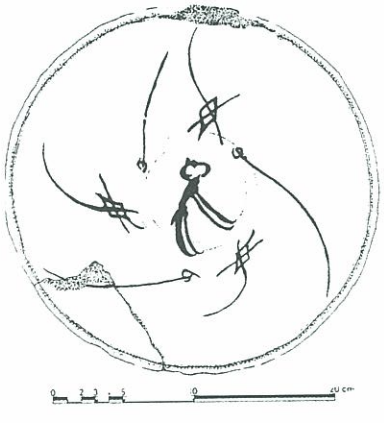

Resim 13 Örnek No. 4

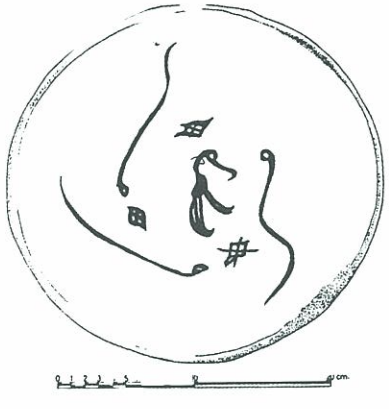

Resim 14 Örnek No. 6

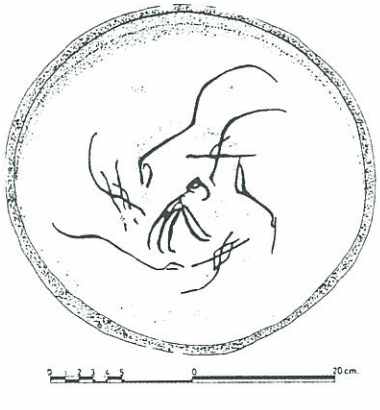

Resim 15 Örnek No. 16

Resim 16 Örnek No. 18

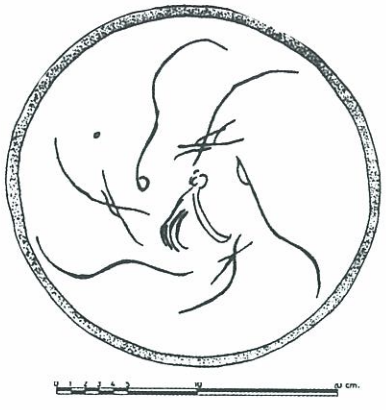

Resim 17 Örnek No. 21

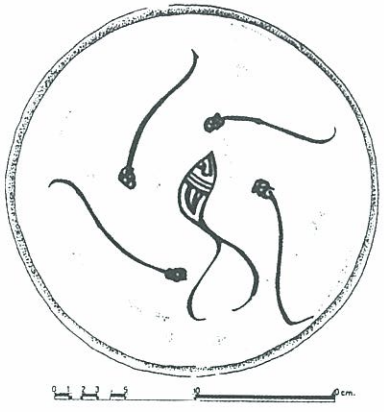

Resim 18 Örnek No. 14

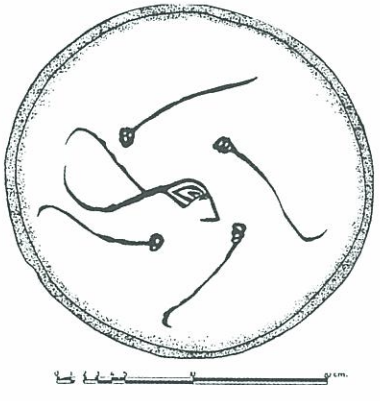

Resim 19 Örnek No. 20

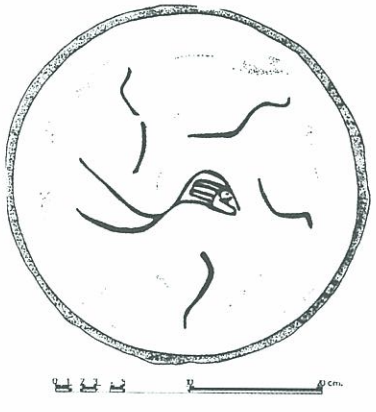

Resim 20 Örnek No. 24

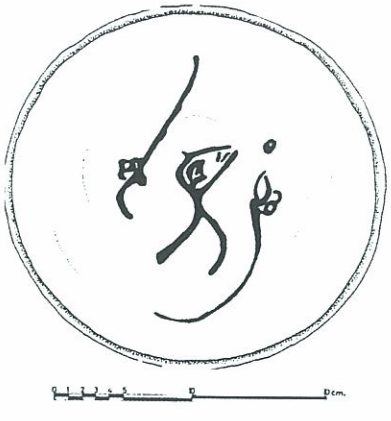

Resim 21 Örnek No. 29

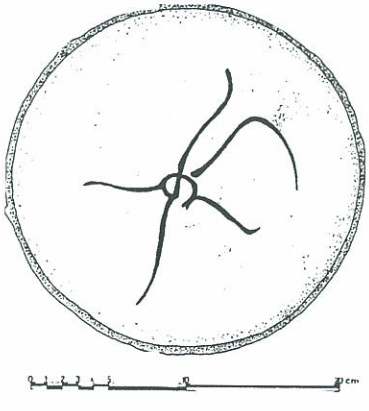

Resim 22 Örnek No. 2

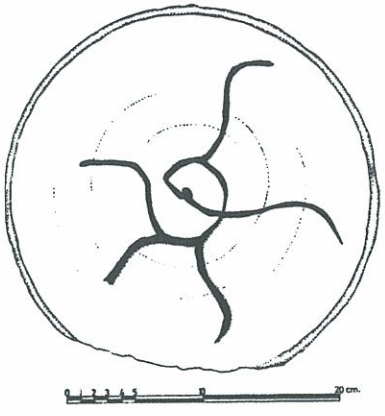

Resim 23 Örnek No. 5

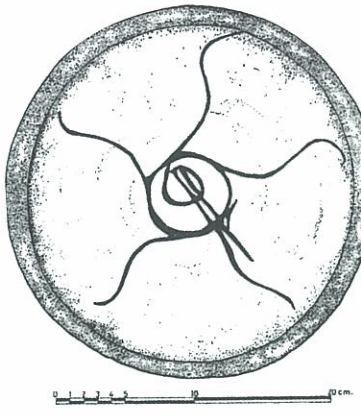

Resim 24 Örnek No. 13

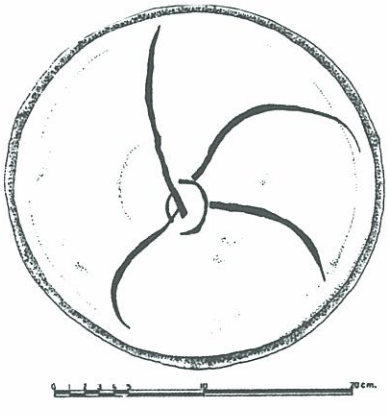

Resim 25 Örnek No. 15

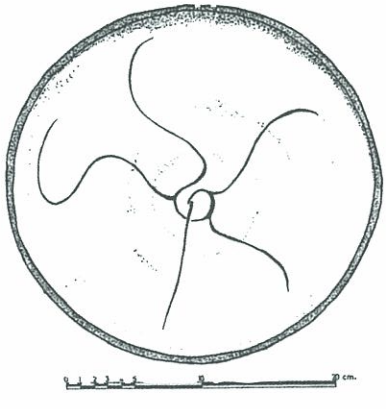

Resim 26 Örnek No. 17

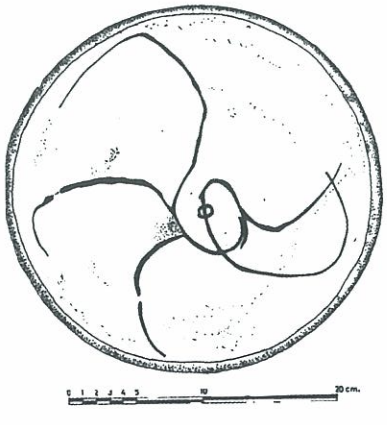

Resim 27 Örnek No. 19

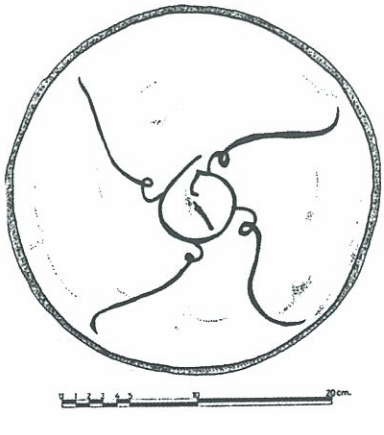

Resim 28 Örnek No. 23

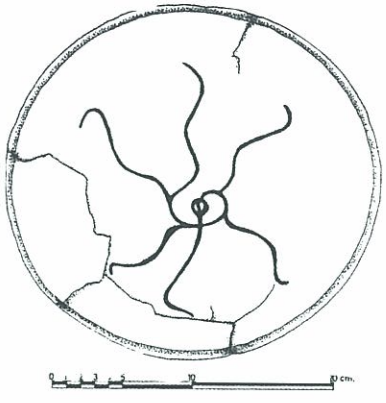

Resim 29 Örnek No. 26

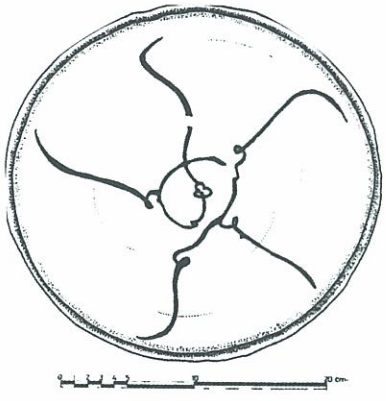

Resim 30 Örnek No. 27

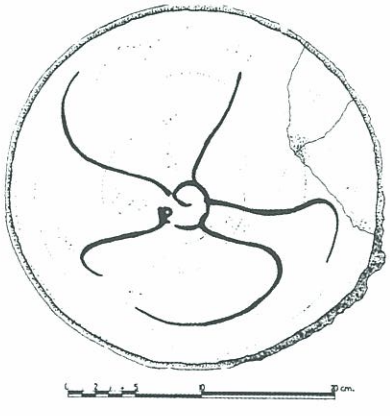

Resim 31 Örnek No. 34

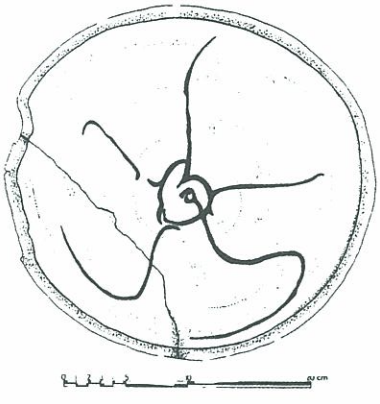

Resim 32 Örnek No. 35

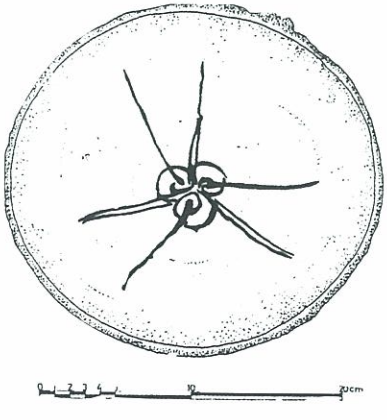

Resim 33 Örnek No. 3

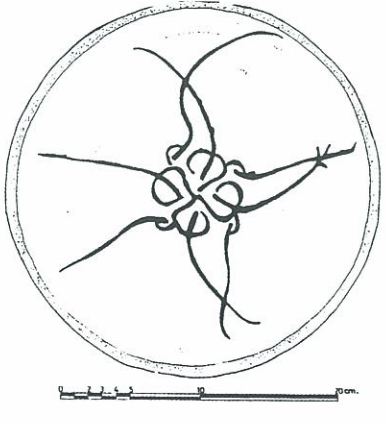

Resim 34 Örnek No. 7

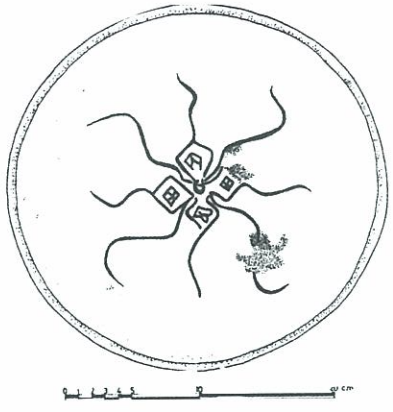

Resim 35 Örnek No. 9

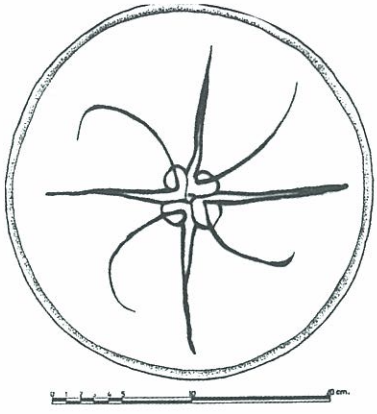

Resim 36 Örnek No. 10

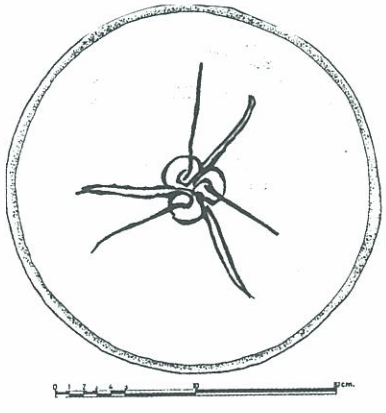

Resim 37 Örnek No. 11

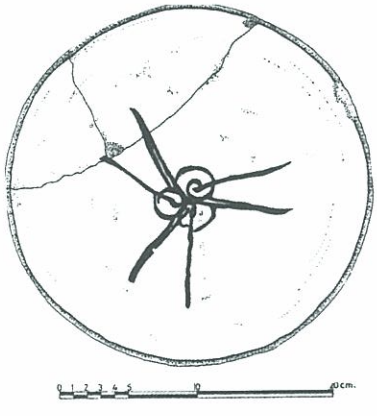

Resim 38 Örnek No. 22

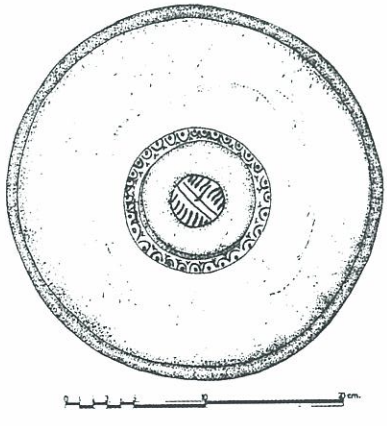

Resim 39 Örnek No. 8